

КОЛЛЕКТИВ АВТОРОВ

MUGBYN
RISTEYS

КОЛЛЕКТИВ АВТОРОВ

Mugbyn risteys

«Public Domain»

Коллектив авторов

Mugbyn risteys / Коллектив авторов — «Public Domain»,

Содержание

Barbox Veljekset	5
I	5
II	9
III	14
Barbox Veljekset ja Kumpp	21
Конец ознакомительного фрагмента.	24

Charles Dickens

Mugbyn risteys

Barbox Veljekset

I

– Konduktööri! Mikä paikka tämä on?
– Mugbyn risteys, herra.
– Tuulinen paikka!
– On, niin on tavallisesti, herra.
– Ja näyttää hyvin synkältä tosiaan!
– Niin, siltä se enimmiten näyttää, herra.
– Vieläkö sataa?
– Niinkuin saavista, herra.
– Avatkaa ovi. Minä tahdon astua ulos.
– Pääsette, herra, – vastasi konduktööri, loistaen sadepisaroista. Lyhtynsä valossa katsahti hän kellonsa kyyneleisiin kasvoihin: – kolme minuuttia aikaa.
– Enemmän, luullakseni, – minä jään tänne.
– Arvelin teillä olleen piletin koko matkaa varten, herra?
– Niin onkin, vaan minä jätän loput. Nyt tahtoisin kapineeni.
– Olkaa hyvä; tulkaa tavaravaunulle niitä osoittamaan, herra. Tehkää hyvin ja katsokaa tarkkaan, herra. Ei hetkeäkään liikaa aikaa.

Konduktööri kiirehti tavaravaunulle, matkustaja perässä. Konduktööri astui vaunuun, matkustaja katsahti sinne sisälle.

– Nuot kaksi suurta mustaa kirstua nurkassa, mihin lyhtynne valo sattui. Ne ovat minun.
– Mikä nimi niissä on, herra?
– Barbox Veljekset.
– Väistykää tieltä, herra, olkaa niin hyvä. Yks. Kaks. Kaikki!
Lamppu heilahti. Viittävalkeat edempänä jo muuttuvat. Vihellys veturista. Juna poissa.
– Mugbyn risteys! – sanoi matkustaja vetäen molemmilla käsillään villaisen kaulaliinansa kaulansa ympärille. – Kellon lyötyä kolme myrskyisenä aamuna! Noin!

Hän puhui itsekseen. Siellä ei ollut ketään muutakaan puhuteltavaa. Ehkäpä, vaikka siellä olisi joku ollutkin, hän sittenkin olisi mielemmin puhunut itseksensä. Näin itsekseen puhuen hän puhui miehelle, joka oli noin viisi vuotta tällä tai tuolla puolen viittäkymmentä, ja joka oli ennen aikaa harmahtunut niinkuin hoitamatta jäänyt valkea. Tämä mies näytti aprikoivalta, pään asema ilmaisi mieltäväisyyttä ja hän puhui hillityllä äänellä. Hänestä saattoi huomata, että hän oli paljon itsekseen ollut.

Hän seisoj pimeällä asemasillalla, eikä kenkään muu, kuin tuuli ja sade kiinnittänyt huomiotaansa häneen. Nämät kaksi valpasta taistelijaa hyökkäsivät hänen kimppuunsa. – Hyvä on virkkoi hän. – Minulle on yhdentekevää mihin suuntaan kasvoni käännän.

Täten matkustaja Mugbyn risteyksessä tänä myrskyisenä aamuna, kellon lyötyä kolme, antoi ilman ajella itseänsä.

Eipä siltä, ettei hän olisi voinut seisahtua milloin hyvänsä, sillä päästyänsä katoksen päähän (se on jokseenkin pitkä Mugbyssä) ja silmäiltyänsä mustaan yöilmaan, jonka läpi vieläkin mustempi myrskyn siipi ajoi hurjaa ajoaan, hän käänsi kasvonsa vastatuuleen ja astui yhtä vankkana eteenpäin

kuin äsken myötätuulessakin. Siten matkustaja kulki vakavin askelin edestakaisin, edestakaisin, edestakaisin. Hän ei etsinyt mitään, ja löysi siis myös mitä etsi.

Tämä Mugbyn risteys on vuorokauden pimeinä tunteina täynnä kummittelevia varjokuvia. Salaperäiset tavarajunat, jotka ovat peitetyt karkealla palttinalla, ja jotka hiipivät kolistelematta niinkuin pitkät, kummituksen tapaiset hautajaissaatot, pakenevat pahalla omallatunnolla harvassa palavien lamppujen sivuitse, ikäänkuin niiden kuorma nyt olisi päässyt salaiseen, laittomaan määräpaikkaan. Virstanpituiset kivihiilijunat seuraavat niitä niinkuin salapoliisi astuen jäljessä heti kun ne lähtevät liikkeelle, pysähtyen kun nekin pysähtyvät, peräytyen samassa kuin nekin. Punaista, kuumaa tuhkaa sataa maahan, milloin tätä, milloin tuota pimeää kujaa myöten, ikäänkuin olisi kohenneltu kidutustulia. Samalla aikaa vinkumiset ja ohkamiset ja kirisemiset viiltävät korvia, ikäänkuin kidutuksenalaiset olisivat olleet pahimmassa tuskassaan. Rautakangista tehdyt häkit täynnä karjaa kulkevat kalistellen keskitietä, näännyksissä olevat elukat ovat sarvistaan toisiinsa takistuneet, silmät pelosta liikkumattomiksi jäätyneet, samoin kuin turvatkin. Ja huulista riippuu alas pitkiä jääkynttilöitä tai mitä lieneekin sen kaltaista. Ilmassa näkyy nyt umpioutoja kirjoituksia, joissa punaiset, vihreät ja valkoiset kirjaimet pitävät salaista vehkeilyään. Maanjäristys rientää ukkosen jylinän ja salaman seuraamana pikajunan vauhdilla Lontoosen päin. Nytpä taas kaikki on hiljaa, tuuli ja sade yksin hallitsee, lamput ovat sammutetut, Mugbyn asemahuone kuolleena, hämärästi häämöittävänä; se on vetänyt viittansa silmien yli, niinkuin Caesar, kun hän murhattiin.

Ja nyt, kun myöhäinen matkustaja asteli edestakaisin, kulki myös hänen mielensä sivuitse kummitteleva juna pimeän kautta; se oli hänen elämänsä juna. Mistä käsin tavoittamattomasta, syvästä rotkosta tai pimeästä tunnelista se lie ilmaantunutkaan, tässä se nyt teki tuloansa, kutsumatta ja itseään ennakolta ilmoittamatta, ääneti lähelle hiipien ja kulkien taas takaisin pimeään. Ensinkin astui ohitse surullinen lapsi, joka ei koskaan ollut lapsuuden iloja kokenut eikä vanhempiansa tuntenut; hänen jäljessään nuorukainen, jonka mieltä karvasteli nimen puute; häneen kahlehdittuna mies, jonka parhaat ikävuodet olivat kuluneet pakollisessa, vastenmielisessä, rasittavassa työssä; hänen perässään petollinen ystävä, taluttaen jäljessään naista, jota hän itse ennen oli rakastanut. Kalisten ja rätisten heitä seurasivat raskaat huolet, mustat mietteet, kovat, katkerat hukkaan menneet toiveet, yksitoikkoiset vuodet, pitkä sarja korvaa viiltäviä soraääniä, jommoisia yksinäinen, onneton elämä synnyttää.

– Teidätkö, herra?

Matkustaja käänsi silmänsä avaruudesta, jota hän oli tuijotellut. Hän astui pari askelta taaksepäin kuultuansa äkillisen, kenties jokseenkin tervetulleen kysymyksen.

– Vai niin! Ajatukseni olivat muualla. Kyllä. Kyllä. Nämä kaksi kirstua ovat minun. Olettekos te kantaja?

– Kantajan palkalla, herra, mutta viraltani *Lamppu*.

Matkustaja näytti hiukan hämmästyneeltä. – Mikä te sanoitte olevanne?

– *Lamppu*, herra, – näyttäen öljyistä riepua kädessään paremmaksi selitykseksi.

– Jopa ymmärrän. Onko täällä mitään hotellia tai ravintolaa?

– Ei juuri tällä paikalla, herra. Ruokala on kyllä, mutta – *Lamppu* pudisti hyvin vakavasti ja varoittavasti päätään ikäänkuin lisätäkensä: – mutta onnen kauppa teille, ettei se nyt ole auki.

– Te ette siis voisi sitä suosittaa minulle, näen mä, jos se olisikin tarjona?

– Suokaa anteeksi, herra. Jos se olisikin – ?

– Auki.

– Minun ei sovi, yhtiön palkkalaisena lausua mielipidettäni mistään yhtiön asiasta paitsi öljystä ja lampunsydämistä, – vastasi *Lamppu* tuttavallisella äänellä. – Mutta ihmisenä puhuen, en kehoittaisi isääni (jos hän uudestaan palaisi eloon) menemään ja koettamaan, kuinka tuossa ruokalassa matkustajia kohdellaan. Ei, ihmisenä puhuen, en suinkaan kehoittaisi häntä.

Matkustaja nyökkäytti päätään merkiksi, että hän uskoi häntä. Eiköhän saane yömajaa kaupungissa? Tottahan täällä lienee kaupunki? – Sillä matkustajamme, vaikka hän olikin oikea

kotikissa verrattuna muihin matkailijoihin, oli samoin kuin moni muukin kulkenut tämän paikan ohi höyryn siivillä ja rautavirtaa myöten, mutta hän ei ollut koskaan, niin sanoaksemme, noussut maihin täällä.

– On kyllä, on täällä kaupunki, herra. Olkoon, mikä onkin, mutta onpa sen verta, että saapi yömajan. – Mutta, – seuraten matkustajan silmäystä kapineihinsa – meillä on nyt ikäänkuin kuollut yön aika käsissä. Kuollein aika. Tahtoisinpa sanoa sen olevan kuolleimman ja haudatuimman ajan.

– Eikö kantajia ole liikkeellä?

– No, nähkääs, herra, – vastasi *Lamppu* taas tavallisesti – he lähtevät tavallisesti heti kuin kaasua sammutetaan. Niin on asian laita. Ja he eivät tainneet huomata teitä siitä syystä, että olitte astunut katoksen toiseen päähän. Mutta noin kahdentoista minutin perästä hän taitaa olla täällä.

– Kuka taitaa olla täällä?

– Kello kolmen ja neljäkymmenen kahden juna, herra. Hän poikkeaa syrjäradalle kunnes Lontoosen menevä juna on mennyt, ja sitten hän, – *Lampun* kasvot ilmaisivat hiukan toivon sekaista epäilystä, – tekee kaikki, mitä vain voi.

– Epäilen tokko ymmärrän koko asiaa.

– Epäilen, tokko kukaan sitä ymmärtää, herra. Se on parlamenttijuna,¹ herra. Ja, nähkääs parlamentti- tai huvijuna enimmäkseen poikkeaa syrjäradalle. Mutta jos se voi päästä sivuitse, niin sille vihelletään, että se saa tulla pääradalle, ja sitten, – *Lamppu* taas näytti mieheltä, joka toivoo parasta, – se tekee kaikki, mitä se vain voi.

Hän selitti sitten, että ne kantajat, joiden vuoro oli olla läsnä yllämainitun parlamenttipersonan saapuessa, epäilemättä tulisivat niin pian kuin kaasua jälleen olisi sytytetty. Sillä välin, jos ei lamppuöljyn haju olisi herralle kovin vastenmielinen ja jos herra tahtoisi hänen pienen huoneensa lämmintä koettaa – Herra, jota juuri aika tavalla paletti, suostui heti paikalla tarjoukseen.

Rasvainen pikku koppeli se oli, hajun puolesta hyvin samanlainen kuin kajuutta valaskalalaivassa. Mutta sen ruostuneessa kamiinitakassa paloi kirkas valkea, ja lattialla seisoi puuteline, joka oli täynnä äsken puhdistettuja, sytytettyjä lamppuja, valmiina junan vaunuihin pantaviksi. Se oli loistava näky, ja huoneen lämpimyyden näytti usein houkuttelevan ihmisiä sisään; sen todistivat pumpulisamettisten housujen monet jäljet penkillä valkean edessä ja monet ympyriäiset rasvaläiskäykset likeisessä seinässä, joita pumpulisamettiset hartiat olivat siihen painaneet. Usealle likaiselle hyllylle oli asetettu joukko lamppuja ja öljykannuja sekä haiseva kasa nenäliinantapaisia riepuja, jotka olivat koko lamppuperheen yhteistä omaisuutta.

Kun *Barbox Veljekset* (mainitkaamme matkustajaa sillä nimellä, minkä hänen kirstuissansa näimme) kävi penkille istumaan ja alkoi valkean ääressä lämmitellä kintaattomia käsiänsä, niin hänen silmänsä sattuivat pieneen honkaiseen, musteella kovin tahrattuun kirjoituspöytään, jota hänen kyynäspäänsä kosketti. Pöydällä oli muutamia palasia karkeaa paperia sekä ikivanha teräskynä huonossa, roskaisessa tilassa.

Katsahdettuaan paperipalasiin matkustaja ei voinut olla kääntymättä isännän puoleen. Jotenkin tyyliä hän sanoi:

– Mitä, ettehan vain liene runoniekka, mies?

Lamppu ei suinkaan näyttänyt tavalliselta runoniekalta seisoessaan siinä ja nöyrästi pyyhkiessään paksua nenäänsä lävitsensä öljyisellä niistinliinalla. Pikemmin olisi voinut luulla häntä yhdeksi niistä kappaleista, joita hänen virkansa puolesta tuli hoitaa. Hän oli laihanläntä mies, noin samanikäinen kuin herra *Barbox Veljekset*; hänen kasvopiirteensä olivat eriskummallisella tavalla ylöspäiset ikäänkuin tukanjuurissa olisi ollut joku ylöspäin vetävä maneettivoima. Hänen ihonsa oli erittäin kiiltävä ja läpikuultava, luultavasti sen johdosta että sitä niin usein öljyllä pyyhittiin; ja

¹ Myöhäinen huokeahintainen juna, jonka kulkemisen parlamentti panee yksityisille yhtiöille ehdoksi antaessaan luvan rautatierakennuksiin.

puoleensa vetävä, lyhyeksi keritty, harmaan sekainen tukka haristeli pörhössä ikäänkuin sitä taas vuorossaan olisi vetänyt joku näkymätön maneetti. Pään kiire siis muistutti hiukan lampunsydäntä.

– Mutta mitäpä se minua liikuttaa, – sanoi *Barbox Veljekset*. – Se oli tuhmaa puhetta minun puoleltani. Olkaa mitä mielenne tekee.

– Muutamien ihmisten, – arveli *Lamppu*, puolustavalla äänellä, – täytyy välistä olla mitä he eivät soisikaan.

– Sitä ei kukaan tiedä paremmin kuin minä itse, – huokasi toinen. – Minä olen saanut olla kaiken ikäni sinä minä en olisi suonut olevani.

– Kun minä, – virkkoi taas *Lamppu*, – ensiksi aloin sepittää pieniä lystilaulun tapaisia – *Barbox Veljekset* katsoi häneen harmistuneena.

– Sepittää pieniä lystilaulun tapaisia – ja, mikä vielä vaikeampaa, – laulaa niitä perästäpäin, sanoi *Lamppu*, – niin kävi se aivan vastoin luontoa, sen se tosiaankin teki.

Lampun silmässä kiilsivät jotakin, joka ei ollut öljyä. *Barbox Veljekset* käänsi pois omat silmänsä hiukan hämmästyneenä, katsoi valkeaan ja nosti jalkansa kamiinitakan rautaristikon ylimmäiselle raudalle. – Miksi te sitte sitä teitte? – kysäsi hän vähän aikaa vaiti oltuaan, tosin hiukan jyrkästi, vaan sittenkin entistään lauhkeammalla äänellä. – Koskette olisi tahtonut sitä tehdä, niin miksi te sitä teitte? Missä te niitä lauloitte? Krouveissako?

Tähän *Lamppu* tokaisi eriskummallisen vastauksen: – vuoteen ääressä.

Tällä hetkellä, jolloin matkustaja vielä katsoi häneen selitystä odottaen, liikahti äkkiä Mugbyn asemahuone, tärähti kovasti ja avasi kaasusilmänsä. – Hän on tullut asemahuoneeseen! – ilmoitti *Lamppu* innokkaasti. – Joskus hän voi tehdä enemmän, välistä vähemmän; mutta tänä yönä hän on päässyt asemahuoneeseen, totta mar!

Pianpa sen jälkeen kaksi mustaa kappaletta, joiden kannessa suurilla valkoisilla kirjaimilla loisti "*Barbox Veljesten*" nimi, vierähti käsikärjillä eteenpäin autiota katuja pitkin. Sen omistaja sai nyt vielä kadulla väristä kylmässä puolen tuntia, ennenkuin kantomies kolkuttamalla ravintolan ovea sai herätetyksi ensin koko muun kaupungin ja viimeiseksi myös ravintolan väen. Ravintolassa taaskin hän sai hapuilla suljettuna olleen talon ummehtuneessa ilmassa ja vihdoinkin pujahtaa tyhjänä seisoneen vuoteen hurstien väliin, joita ikäänkuin varta vasten, ennen tilan tekoa, oli pidetty kylmässä.

II

– Muistatko minua, *nuori Jackson*?

– Ketä sitten jollen sinua? Sinä olet ensimmäinen ihminen, jota lapsuudestani muistan. Sinä minulle virkoit, että *nuori Jackson* oli nimeni. Sinä se minulle sanoit, että jokainen 20:s päivä joulukuuta on minulle paaston ja katumuksen päivä, jota sanotaan syntymäpäiväksi. Luullakseni jälkimäinen ilmoitus oli todellisempi kuin edellinen!

– Ketä minä muistutan, *nuori Jackson*?

– Sinä muistutat minulle jokapäiväistä, vuoden umpeensa kestävää hallaa. Sinä olet mieltä kukistava, muuttumaton vaimo, sinun ilmeesi on tyly, huulesi ovat ohuet ja kasvosi ovat jäykät kuin vahanaamarin. Sinä olet minusta perkeleen kaltainen; varsinkin kun opetat minulle uskonasioita, sillä sinun kauttasi minä opin niitä vain inhoamaan.

– Muistatteko minua, *nuori herra Jackson*? – näin kuului ääni toiselta taholta.

– Hartaimmalla kiitollisuudella, herra. Te olitte se valonsäde, joka toi elämäni toivoa sekä eteenpäinpyrkivää kunnianhalua. Teidän luentojanne kuullessani luulin tulevani kelpo lääkäriksi, ja minä melkein olin onnellinen – vaikka yhä vielä asuin tuon hirveän naamarikasvoisen vaimon talossa, ja vaikka yhä vielä söin ja join äänettömänä, ja pelokkaana, istuessani noita naamarikasvoja vastapäätä, niinkuin olin tehnyt joka ainoa, ainoa, ainoa päivä koko kouluajanani ja niin kauan kuin vain voin muistaa.

– Miltä minä näytän, *nuori herra Jackson*?

– Minulle te olette ikäänkuin ylempi olento. Te olette niinkuin Luonto, joka minulle itsensä ilmaisee. Mielestäni on kuin kuulisin teitä ja kuin istuisin taas teidän opetuslastenne joukossa, jotka kaikki olivat ääneti ja saivat innostusta teidän olentonne ja oppinne kautta. Teitä muistelllessani nousevat silmiini ainoat ilokyyneleet, joita niissä koskaan on ollut.

– Muistatteko minua, *nuori herra Jackson*? – nauroi taas uusi ääni toisesta nurkasta.

– Liiankin hyvin. Te eräänä päivänä ilmestyitte elämäni niinkuin kummitus, ja ilmoititte, että sen piti yhtäkkiä ja peräti kääntymän toiselle uralle. Te neuvoitte minulle tuolin, joka oli oleva minun vaivaloisena soutu-istuimenani *Barbox Veljesten* kaleerilaivassa. (Milloin he olivat eläneet, jos koskaan, sitä en tiedä, heistä ei ollut mitään muuta jäljellä paitsi nimi, kun minun täytyi ottaa airo käsiini.) Te neuvoitte minulle, mitä minun piti tehdä ja kuinka paljon palkkaa saada. Te sanoitte minulle, monen vuoden kuluttua, että minä saisin allekirjoittaa *Barbox Veljesten* nimessä; sitten te taas ilmoititte minulle, että olin otettu sen toiminimen jäseneksi, viimeinpä että toiminimi *Barbox Veljekset* oli kokonaan minun omani. Enempää en tiedä siitä nimestä enkä itsestänikään.

– Minkäkaltainen olen, *nuori herra Jackson*?

– Te olette välistä, minun mielestäni, aivan kuin isäni. Te olette tarpeeksi kylmä ja tarpeeksi tyly, että voisi luulla teidän kasvattaneen poikanne, tunnustamatta häntä omaksenne. Minä näen laihan vartenne, ahtaat ruskeat vaatteenne ja sileän tumman peruukkinne. Mutta teilläkin oli kuolemaanne asti vahanaamari kasvoillanne. Te ette sitä koskaan hetkeksikään poistanut – se ei koskaan hetkeksikään pudonnut pois – ja minä en tiedä teistä sen enempää.

Tämmöistä vuoropuhelua matkustaja piti itsekseen aamusella ikkunan edessä, samoin kuin hän edellisenä yönä oli puhunut itsekseen asemahuoneella. Ja samoin kuin hän silloin pimeässä näytti mieheltä, joka ennen aikojaan on harmaantunut, aivankuin hoitamatta jäänyt valkea, – samoin hän nytkin päivän paisteessa näytti harmaalta, vieläkin tuhankarvaisemmalta, aivan kuin valkea, jonka auringon loisto on sammuttanut.

Barbox Veljesten toiminimi oli ollut yhtenä haarana tai epäsäännöllisenä oksana julkisessa asioitsija- ja vekselitoimituspuussa. Se oli jo ennen *nuoren Jacksonin* aikoja saanut maineen ahneudesta, ja se maine oli sillä pysynyt ja myös *nuoreen Jacksoniin* tarttunut. Samoin kuin hän huomaamattansa oli tullut tuon synkeän huonerähjän omistajaksi, joka seisoi erään pihan perällä,

Lombardikadun varrella, ja jonka likaisissa ikkunoissa *Barbox Veljesten* nimikirjoitus monta pitkää vuotta peitti häneltä taivaan – samoin hän myös huomaamattansa muuttui ihmiseksi, jota kaikki epäluulolla katselivat, jota kaikissa toimituksissa oli tarkoin silmällä pidettävä, jonka sanaan ei pitänyt koskaan uskoa, jos se ei ollut kirjallisesti annettu ja vieraitten miesten todistama, ja jonka kanssa jokaisen, kellä oli asiaa, piti olla hyvin varoillansa. Tämän maineen hän oli aivan syyttömästi saanut. Aivan kuin alkuperäinen Barbox olisi käynyt pitkäkseen konttorin lattialle, tuottanut nukkuvan *nuoren Jacksonin* sinne ja näin vaihtanut hänen kanssaan sekä sielun että ruumiin. Tämän yleisen epäluulon huomaaminen – johon vielä tuli lisäksi se seikka, että ainoa nainen, jota hän koskaan oli rakastanut, ja ainoa miesystävä joka hänellä koskaan oli ollut, pettivät hänet (he karkasivat yhdessä ja menivät naimisiin) – lopetti minkä aikaisempi kasvatus oli aloittanut. Hän lyhyhistyi kokoon Barboxin muodon sisään eikä enää kohottanut päätänsä eikä sydäntänsä.

Mutta viimein hän kuitenkin sai olossaan yhden suuren helpoituksen aikaan. Hän mursi orjanairon, jolla hän niin kauan oli soutanut, ja upotti kaleerilaivansa. Ennättääksensä ennen kuin vanha totuttu toimi ehti hänestä luopua, hän teki aloitteen ja luopui itse toimestansa. Saatuansa niin paljon kokoon, että hän sillä saattoi elää (kovin paljo sitä tosin ei ollut), hän hävitti *Barbox Veljesten* toiminimen osoitekirjasta sekä talon ikkunoista, ja jätti sen ainoasti molempiin matkakirstuihinsa jäljelle.

– Pitäähän ihmisellä matkustaessansa olla joku nimi, jota ihmiset voivat huomata, – selitti hän Mugbyn isolle kadulle, ikkunan kautta puhuessansa, – ja se nimi ainakin oli todellinen nimi, – *nuori Jackson* sitä vastoin! – Puhumattakaan siitä, että se on surkea pilkkanimi vanhalle Jacksonille.

Hän otti hattunsa ja läksi ulos. Hän kerkesi parhaiksi nähdä miehen pumpulisamettisissa vaatteissa astuvan kadun toista puolta. Tämä kantoi päivällisevästänsä pienessä mytyssä, joka olisi saattanut olla paljokin isompi, eikä kukaan sittenkään olisi luullut omistajaa ahmatiksi. Mies astui pitkin askelin asemahuoneelle päin.

– Se on *Lamppu*! – sanoi *Barbox Veljekset* – ja totta on – Naurettavaa todellakin, että niin vakava, umpimielinen mies, joka tuskin kolme päivää oli ollut vapaana alituisesta puuhaelämästään, nyt seisoi keskellä katua, hieroi leukaansa ja muisteli lystillisiä lauluja!

– Vuoteen ääressä? – mutisi *Barbox Veljekset* äkäisesti. – Laulaa niitä vuoteen ääressä? Miksikä vuoteen ääressä, jollei hän laskeudu humalapäissä vuoteelle? Enpä kummeksisi, jos hän niin tekisi! Mutta mitä se minuun koskee. Annas nähdä! Mugbyn risteys, Mugbyn risteys! Minnekähän minä täältä lähden? Samoin kuin viime yönä, epämurkavasti vaunussa maatessani heräsin, pisti päähäni jäädä tänne, samoin voin nytkin mennä mihin tahansa! Minnekä menisin? Voinhan mennä päivän valossa katselemaan asemahuonetta. Ei ole mitään kiirettä, ja kukaties toinen täällä yhtyvistä radoista näyttää minusta hauskemmalta kuin toinen.

Mutta täälläpä yhtyikin suuri joukko ratoja. Kun matkustaja katseli niitä risteysten läheiseltä sillalta, niin näytti siltä kuin yhtiöt yhdessä olisivat panneet toimeen suuren teollisuusnäyttelyn, ja asettaneet siellä näytteille rautaa kutovien maahämähäkkien ihmeellisiä teoksia. Moni näistä radoista kävi niin eriskummallisia teitä, ne kiertelivät ja kaartelivat niin sikinsokin, ettei silmä voinut niiden kulkua seuratakaan. Muutamat näkyivät lähtevän liikkeelle siinä vakaassa päätöksessä, että kulkisivat vähintään viisisataa peninkulmaa² yhteen jaksoon – mutta yhtäkkiä ne peräytyivät päätöksestään jonkun mitättömän esteen vuoksi, tai poikkesivat johonkuhun työpajaan. Toiset, ikäänkuin humalapäissään, kulkivat vähän matkaa aivan suoraan, mutta sitten äkkiä kääntyivät ympäri ja kiersivät takaisin samalle paikalle. Toiset olivat ahdinkoon asti täynnä hiilivaunuja, toisilla radoilla oli vaunuja, jotka olivat lastatut täyteen tynnyreitä, toisilla oli taas tavaravaunuja; muutamat radat taaskin olivat täpötäynnä pyöränmuotoisia kappaleita, jotka näyttivät summattomilta rukinrattailta. Toiset taas olivat kirkkaat ja puhtaat, toiset sitä vastoin ruosteen tai tuhan tahrassa,

² Engl. peninkulmaa.

ja jätetyt käsikärjien haltuun, jotka makasivat jouten, kintut ylöspäin, aivan kuin työmiehet, jotka tekevät lakon. Kukapa voisi tästä sekaannuksesta löytää alkua ja keskusta ja loppua!

Barbox Veljekset seisoivat hämmästyksissään sillalla, oikealla kädellä sivellen otsansa ryppyjä, jotka enenivät hänen alas katsellessaan, ikäänkuin rautatielinjat kuvautuisivat tähän herkkään pintaan. Sitten kuului kaukaa kellojen kilinää sekä vihellyksiä. Sitten vauvojen kokoiset ihmispäät tirkistivät, toinen toisensa perästä, vaunuista ulos ja pujahtivat jälleen takaisin. Sitten nousivat äärettömän suuret puiset partaveitset pystyyn ja rupesivat ajelemaan taivaan pintaa. Sitten kiljahtivat useammat veturit useammilta eri haaroilta. Sitten tuli yksiä kiskoja myöten juna asemahuoneelle. Sitten ilmaantui pitkin toisia kiskoja kaksi junaa, jotka eivät tulleet sisään, vaan seisahtuivat ulkopuolelle. Sitten nämät junat ratkesivat useammiksi pienemmiksi kappaleiksi. Sitten veturit jakoivat kappaleet keskenään ja juoksivat pois eri haaroille, kukin saaliinensa.

– En ole tässä vielä selville saanut mihin minun pitäisi ensiksi lähteä. Mutta eipä kiirettä! Ei ole tarvis tehdä päätöstä tänäpäivänä eikä huomenna eikä ylihuomennakaan. Mennään kävelemään!

Sattuipa jollakin tavalla (kenties niin olikin aikomus), että kävely suuntautui asemahuoneen edustalle ja siitä *Lampun* huoneelle. Mutta *Lamppu* ei ollutkaan nyt huoneessansa. Pumpulisamettiin puettu hartiopari oli tosin par'aikaa sovittelemassa itseään eräasen seinäkoloon likellä *Lampun* kamiinitakkaa: muuten oli huone tyhjänä. Kulkiessaan takaisin asemahuoneen kautta, selveni matkustajalle miksi huone oli ollut tyhjä. Hän näki *Lampun* rautatien toisella puolella hyppäävän vaunulta vaunulle kattoja myöten ja poimivan sytytettyjä kaimojansa, joita hänen apulaisensa ojenteli hänelle.

– Hän on työssä. Ei hänellä tänä aamuna liene aikaa sepittää tai laulaa lystillisiä lauluja, sen voin vakuuttaa!

Matkustaja kulki nyt maaseudulle päin, pysyen aina lähellä yhden suuren radan laitaa, josta hän saattoi helposti nähdä muitakin ratoja. – Melkein tekisi mieleni, – sanoi hän katsellen ympärilleen, – tässä paikassa tehdä päätökseni ja sanoa: minä valitsen tämän radan, tai tuon, tai tuon ja kuljen sitä eteenpäin. Tässä paikassa ne selviävät sekaannuksestaan ja lähtevät kukin haarallensa.

Nousten avaraa, tasaisesti kohoavaa mäkeä, hän tuli muutamien talojen eteen. Kun hän siellä taas katsoi ympärillensä, ikäänkuin mies, joka ei ikänä vielä ole ympärilleen katsellut, niin hän näki kuusi tai kahdeksan lasta iloisesti hyppien ja huutaen tulevan ulos eräästä talosta, ja hajoavan kukin tahollensa. Mutta sitä ennen ne kaikki kääntyivät vielä puutarhan porttiin päin ja lennättivät sormisuukkosen ihmiskasvoille, jotka näkyivät ylimmäisestä ikkunasta. Hyvin alhaalla tämä ylimmäinen ikkuna sentään oli; sillä talossa oli paitsi alakerrosta, vain yksi huone yläkerroksessa.

Tuossa lasten menettelyssä ei ollut juuri mitään eriskummallisempaa; mutta se oli merkillistä, että he heittivät muiskuja kasvoille, jotka olivat painautuneet vaakasuorassa asennossa avonaisen ikkunan lautta vasten ja ettei siinä suorastaan näyttänyt olevan mitään muuta kuin vain kasvot. Matkustaja katsoi vielä kerran ylös ikkunaan. Hän näki taas ainoastaan iloiset, vaikka kivulloisen näköiset kasvot posken varassa ikkunalaudalla. Ne olivat hienot, hymyilevät tytön tai vaimon kasvot. Näitä kasvoja ympäröitsivät pitkät, kauniit, tummat hiukset, joiden ympäri oli sidottu leuan alatse käyvä sininen nauha.

Matkustaja astui edelleen, kääntyi takaisin, astui jälleen ikkunan sivuitse ja vilkaisi jälleen ujusti ylös. Kaikki entisellään. Hän poikkesi mutkikkaalle polulle, joka kohosi mäen kukkulalle, – toinen tie kulki mäen juurelle: – hän katsoi taloja sieltä ylhäältä ja kiersi pitkän polvekkeen, niin että hän taas tuli maantielle ja tätä myöten talojen sivuitse. Kasvot lepäsivät yhä vieläkin ikkunalaudalla, mutta ne eivät enää olleet aivan häntä kohti käännetyt. Näkyipä siinä nyt kaksi hienoa kättäkin. Ne näyttivät soittilevan jotakin soittokalua, mutta ei kuitenkaan ainoatakaan säveltä kuulunut hänen korviinsa.

– Mugbyn risteys taitaa olla eriskummallisin paikka koko Englannissa! – virkkoi *Barbox Veljekset*, jatkaen tietänsä mäkeä alaspäin. – Ensiksi kohtaan täällä rautatiekantajan, joka sepittelee

lystillisiiä, vuoteen ääressä laulettavia runoja. Ja toiseksi tapaan täällä kasvot ja niihin kuuluvat kädet, jotka soittavat soimatonta soittokalua!

Oli ihana, selkeä päivä marraskuun alussa. Ilma oli kirkas ja virkistävä, ja luonto loisti kauniissa väririkkaudessaan. Melkein kaikki esineet *Barbox Veljesten* kartanon pihalla Lombardikadun varrella Lontoossa olivat väriltään olleet tummat ja synkät. Toisinaan, kun ilma muualla oli oikein ihana, niin mainitun paikan asukkaat saivat ilokseen nähdä taivaan pippurin ja suolan värisenä. Mutta tavallisesti se oli yhtä harmahtava kuin liuskakivi tai nuuska.

Matkustajaa oli tämä kävely niin huvittanut, että hän seuraavana päivänä tuli uudestaan. Hän joutui talon edustalle vähä aikaisemmin kuin edellisenä päivänä, ja kuuli lasten yläkerrassa laulavan sekä lyövän tahtia käsillään.

– Eipä sieltä nytkään kuulu soittimen ääntä, – sanoi matkustaja kuunnellessaan talonnurkkauksesta, – vaikka sivumennessäni näin sormien taaskin liikkuvan. Mitä lapset laulavat? Herra Jumala, eiväthän he vain laula kertomataulua?

Niin he todellakin tekivät, ja tekivät sen suurella ilolla. Noilla ihmeellisillä kasvoilla oli myös ääni, joka johti ja välistä oikaisi lasten laulua. Sen iloinen sävel oli viehättävä. Laulu viimein lakkasi; sen jälkeen kuului lasten äänten mutinaa, ja sitten seurasi taas lyhyt laulu. Matkustaja sai pian selville, että sen aiheena oli par'aikaa kuluva kuukausi ynnä työt sekä toimet, joita sinä kuukautena oli tehtävä pelloilla tai kotona. Sitten kuului pienten jalkain kopinaa ja lapset tulivat jälleen ulos iloisesti huutaen ja hyppien niinkuin edellisenäkin päivänä. Ja samaten kuin eilenkin kääntyivät jälleen kaikki puutarhan porttiin päin ja lennättivät sormisuukkossensa – epäilemättä noille ikkunalaudalla lepääville kasvoille, vaikka *Barbox Veljekset* epämurkavasta, syrjäisestä paikastaan talonnurkalta ei nyt voinut nähdä niitä.

Kun lapset alkoivat hajota, niin hän astui yhtä näistä pienistä kuljeksijoista vastaan – päivettyynyttä pellavatukkaista poikanulikkaa, ja sanoi:

– Tule tänne, poikasen! Sanopas kenen tuo talo on?

Lapsi nosti päivettyneen käsivartensa silmillensä, ja puoleksi kainostellen, puoleksi valmistautuen puolustukseen, vastasi kyynäsvartensa takaa: – Phoeben!

– Ja kuka sitten, – virkkoi taas *Barbox Veljekset*, puolestaan yhtä ujona kuin tuo lapsikin – kuka on Phoebe?

Siihen lapsi vastasi: – Phoebe? Hän on Phoebe!

Pikkuinen, mutta tarkkahuomioinen mies oli tyystin katsellut puhutteliensa ja ikäänkuin ottanut mitan hänen kunnollisuudestaan. Hän laski nyt puolustukseen kohonneen kätensä alemmaksi ja vastasi ylpeästi, aivan kuin hänelle olisi selvinnyt, että toinen oli tottumaton kohteliaasen puhutteluun.

– Phoebe, – sanoi hän, – ei voi olla muu kuin Phoebe. Eikö niin?

– Ei suinkaan.

– No, arveli tuosta lapsi, – mitäs sitten löpöttelet?

Barbox Veljekset katsoi viisaammaksi muuttaa puheenainetta. – Mitä te tuolla teette? Tuolla ylhäällä huoneessa, missä ikkuna on auki. Mitä te tuolla teette?

– Toulu, – sanoi lapsi.

– Mitä?

– To-u-lu, – kertoi lapsi kovemmalla äänellä, venyttäen sanaa suurella voimalla ja katsellen matkustajaa tuikeasti ikäänkuin olisi arvellut: mitä apua on siitä, että olet suureksi kasvanut, jos olet semmoinen pölkkypää ettet ymmärrä mitään?

– Ahaa, koulu, koulu! sanoi *Barbox Veljekset*. – Aivan niin, aivan niin! Ja Phoebe teitä opettaa?

Lapsi nyökkäytti päätä.

– Kiltti poika.

– Nyt ymmäijät? – sanoi lapsi.

– Kyllä, kyllä nyt ymmärrän. Mitä tekisit kahdella pennyllä, jos antaisin sinulle?

– Ottan namuja.

Kun vastauksen tarkkuus ja jyrkkyys ei antanut matkustajalle mitään enempää puheen aihetta, niin hän hyvin nöyrästi veti luvatut rahat taskusta ja läksi tiehensä.

Mutta nähtyänsä taas nuot kasvot ikkunalaudalla talon sivuitse kulkiessansa, hän ilmaisi läsnäolonsa liikkeellä, joka ei oikein ollut pään nyökkäystä, eikä kumarrusta, eikä myöskään hatun nostoa, vaan kainostelevaa liikettä, jossa nämä kaikki kolme yhtyivät tai keskenään taistelivat. Noiden kasvojen silmiä tämä temppu näkyi huvittavan tai ilahuttavan, ja huulet sanoivat nöyrästi: – Hyvää päivää, herra!

– Minun pitää, näen mä, viipyä joku aika Mugbyn risteyksessä. – sanoi *Barbox Veljekset* aivan toimessaan, katsahdettuansa vielä kerran ratoihin, jotka huolettomasti kulkevat kukin haarallensa. – En vielä saa päätöstäni tehdyksi minkä radan valitsisin. Todenteolla minun pitää vähä perehtyä tähän risteykseen ennenkuin voin tehdä päätökseni.

Ravintolassa hän ilmoitti siis aikovansa viipyä vielä edelleen. Sitten hän illalla taas meni risteyspaikalle paremmin tutustuakseen siihen; samaten hän teki seuraavanakin aamuna, ja samoin taas illalla ja aamulla. Hän puhutteli väkeä asemahuoneella, antoi katseensa seurata milloin tätä, milloin tuota rataa, ja hänestä oli huvittavaa vartioida junien tuloa sekä lähtöä. Ensialussa hän usein pisti päänsä *Lampun* pieneen koppeliin, vaan tämä ei ollut siellä koskaan tavattavana. Pari tai kaksikin paria pumpulisamettisia hartioita siellä tavallisesti näkyi kumarruksissa valkean edessä; välistä noihin hartioihin kuuluvat kädet pitelivät veistä ynnä leipää ja lihaa. Mutta vastaus kysymykseen: »missä on *Lamppu?*» oli aina: »toisella puolella rataa,» tahi: »nyt on hänellä joutoaika.» Väliin hän myös tutustui toiseen *Lamppuun*, mutta se ei ollut hänen *Lamppunsa*. Matkustaja ei sitäpaitsi enää niin hartaasti halunnutkaan nähdä *Lamppua*, ettei hän olisi voinut kestää tätä pettymystä. Eikä hän myöskään niin kokonaan antautunut aloittamaansa vaikeaan Mugbyn risteuksen tutkimiseen, että hän olisi laiminlyönyt kävelyään. Päinvastoin hän joka päivä lähti kävelylle ja aina samalle kävelylle. Mutta ilma oli muuttunut kylmäksi ja sateiseksi, eikä tuo ikkuna enää ollut kertaakaan auki.

III

Vihdoin, useampien päivien kuluttua, oli taas ihana, selkeä, virvoittava syysilma. Oli lauvantaipäivä. Ikkuna oli auki ja lapset olivat menneet. Se ei matkustajaa kummastuttanut, sillä hän oli maltillisesti odottanut nurkassansa kunnes lapset olivat menneet.

– Hyvää päivää! – tervehti hän noita kasvoja ikkunalaudalla; tällä kertaa hän nosti hatun kokonaan päästään.

– Jumal' antakoon, herra!

– Minä olen iloinen, että teillä taas on kirkas taivas silmien edessä.

– Kiitoksia, herra. Te olette hyvin hyvä.

– Te olette kivulloinen, pelkään mä?

– En ole, herra. Minulla on hyvin hyvä terveys.

– Mutta, ettekö aina makaa?

– Kyllä, minä makaan aina, syystä etten voi istua. Mutta en ole kivulloinen. – Iloiset silmät näyttivät suuresti nauravan hänen erehdykselleen.

– Tahdotteko vaivata itseänne ja tulla sisään, herra? Tästä ikkunasta on ihana näköala. Ja sitten te huomaisitte, etten ole yhtään kipeä – koska olette niin hyvä ja panette siihen huomiota.

Tämä oli sanottu hänelle avuksi, kun hän seisoj siinä epäilevästi, mutta nähtävästi halukkaana, käsi puutarhan portin kammilla. Se auttoiikin ja hän astui sisään.

Huone yläkerrassa oli hyvin puhdas, vaan matala. Sen ainoa asukas makasi vuoteella, joka oli niin korkea että makaajan kasvot ylettyivät ikkunalaudan tasalle. Vuodekin oli hyvin puhdas, ja kun tytön yksinkertainen puku oli vaaleansininen samoin kuin nauha hänen hiuksissansa, niin näytti siltä kuin hän olisi pilvillä levännyt. Matkustaja tunsikin, että tyttö vaistomaisesti oli huomannut hänen olevan synkkämielisen, harvapuheisen miehen. Ja että tyttö sen niin helposti oli huomannut, oli hänelle myös suureksi avuksi. Siitä huolimatta hän kömpelösti ja väkinäisesti antoi tytölle kättä ja kävi sitten istumaan tuolille vuoteen viereen.

– Nyt näen, sanoi hän, yhä hiukan jäykästi puhuen, – mikä käsityö teillä on. Ulkoa katsoen luulin teidän soittavan jotakin soittokonetta.

Tyttö nypläsi hyvin kätevästi ja ketterästi pitsejä. Nyplästyyny oli asetettu hänen rinnallensa ja sormien ketterät liikkeet sekä hypyt tyynyllä olivat aiheuttaneet erehdyksen.

– Sepä ihme, – vastasi tyttö iloisella hymyllä. – Arvelenpa minäkin usein työtä tehdessäni, että soitan sitä tai tätä säveltä.

– Osaatteko soittaa?

Tyttö pudisti päätänsä.

– Kyllä luullakseni saisin sävelet esille, jos vain minulla olisi soittokone, jonka voisin yhtä mukavasti asettaa rinnalleni kuin nyplästyynyni. Mutta varmaan petyn luulossani. Missään tapauksessa en koskaan saa sitä koettaa.

– Teillä on kaunis, sointuva ääni. Suokaa anteeksi, minä olen kuunnellut teidän lauluanne.

– Lastenko kanssa? – sanoi tyttö, vähän punastuen. – Niin kyllä, laulanhan minä lapsi kultain kanssa, jos sitä lauluksi voi sanoa.

Barbox Veljekset loi silmänsä kahteen pieneen penkkiin huoneessa ja uskalsi lausua ilmi sen luulon, että tyttö rakasti lapsia ja osasi opettaa heitä uuden järjestelmän mukaan.

– Kyllä minä rakastan heitä, – sanoi tyttö taas päätänsä pudistaen, – mutta en tiedä mitään opetustaidosta, paitsi että opetan mielelläni ja että olen iloinen kun lapset oppivat hyvin. Kenties te, kuullessanne pienten koululaisten laulevan läksyjänsä, olitte niin kauas harhatielle joutunut, että luulitte minua erinomaiseksi opettajaksi? Kas, sitäpä minä arvelin! Ei, minä olen vain vähän lukenut ja kuullut tästä opetustavasta. Minusta oli niin somaa ja hauskaa kohdella heitä iloisina sirkkusina, niinkuin lapset ovat, ja sentähden rupesin vähäisten voimieni mukaan käyttämään tätä opetuskeinoa.

Ei minun tarvitse sanoakaan kuinka vähäiset minun voimani ovat, herra, – lisäsi hän, katsahtaen pieniin penkkeihin sekä ympäri huonettansa.

Tämän puheen aikana olivat tytön sormet lakkaamatta nyplänneet. Koska ne yhä jatkoivat tätä työtään ja koska puikkojen liikunto ja rätinä ikäänkuin korvasi puheen, niin *Barbox Veljekset* käytti tätä väliaikaa tarkemmin katsellaksensa tyttöä. Hänen mielestään hänen piti olla noin kolmenkymmenen vuoden vanha. Se, mikä tytön läpikuultavissa kasvoissa ja suurissa vaaleanruskeissa silmissä viehätti, ei ollutkaan voimaton tyytymys välttämättömään kohtaloon, vaan päinvastoin niiden pirteä ja voimallinen iloisuus. Samaten myös tytön kädet, joiden laihuus itsessään olisi herättänyt sääliä, tekivät työtään iloisella innolla, joten sääliminen olisi ollut hävyttömyyttä ja anteeksiantamatonta ylpeyttä.

Hän näki tytön kohottavan silmänsä häneen, ja hän käänsi heti katseensa ulos näköalaa kohti, sanoen: – Ihanaa, todella!

– Hyvin ihanaa, herra! Minussa herää toisinaan halu saada istua yhden ainoankin kerran nähdäkseni miltä tuo näköala pystyssä ollen näyttää. Mutta joutava haluhan tuo olisi! Ei se voi kenestäkään näyttää kauniimmalta kuin minusta.

Näin puhuessaan oli tyttö kääntänyt hartaimmalla ihmetyksellä ja ihastuksella silmänsä näköalaa kohti. Hänen kasvoissaan ei ollut vähintäkään surun jälkeä.

– Ja nuot rautatiet, joita pitkin savu- ja höyrypilvet niin joutuiseen liikkuvat, saattavat sen minulle niin eloisaksi, – jatkoi tyttö. – Minä muistelen kuinka paljon on ihmisiä, jotka *voivat* mennä mihin tahtovat, toimiinsa tai huvituksiinsa. Savupilvet minulle ilmaisevat, että he todella kulkevat silmiäni edessä, ja siten minulla on heistä seuraa, jos haluan sitä. Tuossa on myös suuri asemahuone. Mäki sen tosin peittää näkyvistäni, mutta sittenkin voin usein kuulla, että se on siellä, ja tiedän sen myöskin aina. Minun mielestäni se tavallansa yhdistää minut en tiedä kuinka moniin paikkoihin ja asioihin, joita en ikänä saa nähdä.

Kainostelevasti ajatellen, että se ehkä jo oli hänetkin yhdistänyt johonkin, jota hän ei ikänä ennen ollut nähnyt, sanoi matkustaja hämmästyneenä: – Aivan niin!

– Ja siis näette, herra, – jatkoi Phoebe, etten olekaan niin surkea raukka kuin te luulitte, ja että minun on sangen hyvä elää.

– Teillä on onnellinen ja iloinen mieli, – sanoi *Barbox Veljekset*, ehkä hiukan ajatellen omaa onnetonta luontoansa.

– Niin, mutta jos tuntisitte isäni, – vastasi tyttö, – hänelläpä vasta on oikein iloinen mieli! Älkää olko millännekään, herra! – Matkustaja säikähtyi kuullessaan askeleita portaissa, sillä hän pelkäsi, että häntä pidettäisiin vastuksellisena ja kutsumattomana vieraana. – Isäni sieltä vain tulee.

Ovi aukeni ja isä seisahtui kynnykselle.

– Mitä, *Lamppu*! – huudahti *Barbox Veljekset*, karaten ylös tuolilta. – Kuinka te voitte, *Lamppu*? Tähän *Lamppu* vastasi: – Kah, matkustamaton matkustaja! Kuinka te voitte, herra!

Ja he löivät kättä *Lampun* tyttären suureksi ihmeeksi.

– Olenpa tuon yön jälkeen käynyt teitä katsomassa ainakin puolen tusinan kertaa, – sanoi *Barbox Veljekset*, – vaan enpä ole milloinkaan tavannut teitä.

– Niinpä kuulin, herra, niinpä kuulin, – vastasi *Lamppu*. – Sentähden juuri kun teitä niin usein on nähty ilmanaikojanne tuolla risteyksellä, niin olemmekin meidän kesken ruvenneet nimittämään teitä matkustamattomaksi matkustajaksi. Ettehän suinkaan panne pahaksenne kun yht'äkkiä teidät nähtyäni se nimi liukahti suustani?

– En yhtään. Se on yhtä hyvä nimi kuin mikä muukin. Mutta saanko kysyä teiltä jotakin täällä nurkassa?

Hän talutti *Lampun* pois tytön vuoteen vierestä, vetäen häntä pumpulisamettisen nutun napista.

– Tämähän se on se vuoteen vierus, missä te laulette laulujanne?

Lamppu nyökkäytti päätään.

Matkustamaton matkustaja taputti häntä olkapäälle ja he palasivat jälleen tytön luokse.

– Todentodella, kultaseni, – sanoi nyt *Lamppu*, kääntäen silmänsä vieraasta tyttärensä, – minä olen niin kummastuksissani, kun näen sinun tulleen tutuksi tämän herran kanssa, että minun täytyy (jos herra ei pane sitä pahaksi) ottaa pikkuinen *kierto*.

Lamppu samassa teolla osoitti mitä tällainen *kierto* merkitsi; hän, näet, kääri öljyisen niistinliinansa kokoon pallon muotoiseksi ja pyyhki kasvojaan huolellisesti, aloittaen oikeanpuolisesta korvasta poskea myöten ylös, otsan yli ja taas toista poskea alas vasempaan korvaan asti. Tämän tehtyään hän oikein paistoi ja loisti.

– Näin on minun tapani tehdä, – selitti hän, – kun jostakusta syystä olen kovin liikutettu. Ja, totta puhuen, olen niin kummastuksissani, kun näen teidän tulleen tutuksi Phoeben kanssa, että – että, jos ette pahaksi pane, ottaisin vielä yhden *kierron* lisää. – Sen hän myös teki ja näytti siitä saavan sangen suurta virvoitusta.

Molemmat miehet seisoivat nyt tytön vuoteen ääressä ja tämä nypläsi pitsejään. – Teidän tyttärenne on kertonut minulle, – sanoi *Barbox Veljekset*, yhä vielä vähän jäykästi ja kainostellen, – ettei hän koskaan voi olla istuallaan.

– Ei, herra, eikä ole milloinkaan ollut. Hänen äidillensä, nähkääs, joka kuoli tämän tyttöksen ollessa kaksi kuukautta toisella vuodella, oli välistä sangen pahat kouristukset, ja kun ei hän koskaan ollut kertonut minulle niistä, niin ei osattu olla varoilla. Sentähden hän kerran, kun hän sai sellaisen kohtauksen, pudotti lapsen käsistään, ja tämä tapaturma tapahtui.

– Se oli oikein pahasti tehty, – sanoi *Barbox Veljekset*, otsa aivan rypyssä, – että hän meni naimisiin virkkaamatta mitään salaisesta taudistaan.

– No, herra, – puolusti *Lamppu* vainajaa; – kyllä mekin, Phoebe ja minä, olemme asiasta puhelleet. Ja, Jumala paratkoon! Onpa meissä jokaisessa heikkoutemme, kenessä on ruumiin väänteet, kenessä mielen käänteet, milloin minkälaisetkin, niin että jos ne kaikki pitäisi naimisiin mennessä tunnustaa, niin naimisesta useimmille ei tulisikaan mitään.

– Eiköhän se olisikin kaikkein parasta?

– Ei suinkaan, ei tässä tapauksessa kumminkaan! – sanoi Phoebe, ojentaen isälle kättä.

– Ei suinkaan, ei tässä tapauksessa kumminkaan! – sanoi tämä, taputellen tyttärensä kättä.

– Te syystä nuhtelette minua, – kerkesi *Barbox Veljekset* sanomaan, punastuen kasvoiltansa, – ja koska minusta voi ilman muuta aivan selvästi nähdä että olen hirviö, niin on minun joka tapauksessa aivan turhaa tunnustaa *tätä* vikaani. Minä tahtoisin kuulla vielä enemmän teidän elämästänne. En oikein tiedä, kuinka pyytäisin teitä minulle siitä kertomaan; sillä minulla on tuommoinen tuhma, jörömäinen luonto ja ikävä, peloittava tapa. Mutta hyvinpä haluaisin kuulla.

– Aivan mielelläni, herra, – vastasi *Lamppu* iloisesti kumpaisenkin puolesta. – Ja ensi aluksi, saadaksenne tietää nimeni —

– Malttakaa! – keskeytti vieras vähän punastuen. – Mitä tekemistä nimellä on itse asiaan! *Lamppu* on kyllin hyvä nimi minulle. Se on minulle mieleen. Se on selvä ja ytimekäs. Mitäpä minä muusta huolin!

– Totta kyllä, herra, – vastasi *Lamppu*, – tavallisesti ei minua muulla nimellä mainitakaan asemahuoneella. Mutta minä arvelin, että koska te olette täällä ainoa ensimmäisen luokan matkustaja ja olette täällä yksityisasioissa, niin te ehkä – Vieras torjui kädellään tuon ajatuksen, ja *Lamppu* vastasi tähän luottamuksen osoitukseen uudella *kierrolla*.

– Teillä on vaivalloinen virka, arvaan minä, – sanoi *Barbox Veljekset*, kun *Lamppu* kiertonsa jälkeen paistoi entistään rasvaisemmalta.

Lamppu aloitti: – Eipä juuri liioin – , mutta hänen tyttärensä kiirehti kesken puheen:

– On kyllä, herra, hänen virkansa on oikein vaivalloinen. Hän tekee työtä neljatoista, viisitoista, jopa kahdeksantoista tuntia päivässä. Välistä menee vuorokausi aivan umpeensa.

– Mutta teillä, Phoebe, – jatkoi *Barbox Veljekset*, – teilläkin on vaivaa koulusta ja nypläyksestä

—

– Huvikseni minä pidän koulua, – keskeytti tyttö, aukaisten silmänsä suureksi, ikäänkuin ihmetellen, ettei toinen tätä ymmärtänyt. – Minä aloitin tuon toimen jo lapsena, sentähden että sillä tavalla sain muut lapset seuraani, näettekös. *Se* ei ollut mitään työtä! Minä teen sitä yhä vieläkin siitä syystä, että sen johdosta saan nähdä lapsia ympärilläni. *Se* ei ole työtä! Se on minulle huvia, eikä työtä. Mitä nypläykseeni tulee – hänen ahkerat sormensa olivat pysähtyneet, ikäänkuin hän edelliseen todisteluunsa olisi tarvinnut kaiken iloisen intonsa; mutta nyt sormet uudestaan kävivät työhön käsiksi, kun hän rupesi siitä puhumaan. – Mitä nypläykseeni tulee, niin se käypi aivan itsestään ajatusten mukana ajatellessani, ja säveleitten mukana kun hyräilen. Ei *sekään* ole työtä! Luulittehan te sitä itsekin soittamiseksi, muistattekos, herra? Ja niin se on minustakin!

– Kaikki on hänestä musiikkia! – huudahti *Lamppu* ihastuksissaan. – Kaikki on hänestä musiikkia!

– Isä ainakin on musiikkia! – sanoi Phoebe, osoittaen riemullisesti häntä sormellaan. – Isässä on enemmän musiikkia kuin kokonaisessa soittokunnassa!

– No, no, kultaseni! Sinä puhut niinkuin kelpo tytär, aivan niin, mutta sinä kehut liiaksi isääsi, – vastasi *Lamppu* loistavin silmin.

– Enpä kehukaan liiaksi, herra, en suinkaan. Ei, en millään tavalla. Jos saisitte kuulla isäni laulavan, niin huomaisitte etten liiaksi kehu. Mutta te ette voi milloinkaan saada kuulla hänen laulavan, sillä hän ei laula kellekään muulle paitsi minulle. Kotiin tullessaan hän aina laulaa minulle, vaikka hän olisi kuinka väsynyt. Hän lauleli jo minulle kauan aikaa sitten, kun makasin täällä niinkuin pieni rikkimennyt vauva raukka. Osasipa hän itsekin sepittää pieniä lauluja, joihin hän sovitti kaikellaisia pieniä leikkipuheita mitä meillä oli ollut keskenämme. Tekeepä hän niin nytkin vielä hyvin useasti. Voi, minä puhun teistä, isä, koska herra sitä on pyytänyt. Hän on runoniekka, herra!

– En soisi, kultaseni, – vastusti *Lamppu*, hetkeksi muuttuen vakavaksi, – tämän herran saavan semmoista käsitystä sinun isästäsi. Sillä se näyttäisi siltä, ikäänkuin minä itkumielisenä katselisin tähtiä ja kysyisin niiltä, mitä ne tekevät. Ja se olisi minun puoleltani sekä tyhjää ajankulutusta että myös nenäkäisyyttä, lapsukaiseni.

– Isäni, – sanoi taas Phoebe, korjaten puhettansa, – on aina iloisella, hyvällä mielellä. Te äsken sanoitte minun luonnettani onnellisen iloiseksi. Minkä minä sille mahdan.

– No niin, lapsukaiseni, – vastasi *Lamppu* todistavalla tavalla. – Minkä *minä* sille mahdan? Ajatelkaa itse, herra. Katsokaa häntä. Hän on aina sellainen kuin nytkin. Aina työssä, – vaikka tosin siitä ei lähde enempää kuin muutamia shillingejä viikossa – aina tyytyväinen, aina iloinen, aina valmis ajattelemaan muita, keitä ne sitten lienevätkin. Äsken sanoin hänen aina olevan sellaisen kuin nytkin. Niin hän onkin, pienellä poikkeuksella vain, joka kuitenkin on yhdentekevä. Sillä, kun minulla on joutosunnuntai ja aamukelloja on soitettu, niin hän lukee minulle rukoukset sekä kiitokset liikuttavimmalla tavalla, ja veisaa minulle virret – niin vienolla äänellä, ettette kuulisi mitään jos seisoisitte ulkona – ja semmoisilla sävelillä, että ne minusta, totta tosiaan, tuntuvat tulevan taivaasta ja nousevan taivaasen.

Mikä lieneekin ollut syynä – ainoastiko se, että nämä sanat muistuttivat hiljaista pyhäaikaa vai sekö, että ne muistuttivat Vapahtajan läsnäoloa sairasvuoteitten ääressä – mutta tytön ahkerat sormet nyt lakkasivat nypläystyöstään ja kietoutuivat alas kumartuvan isän kaulaan. Kumpaisetkin, sekä isä että tytär, olivat hyvin herkkätunteiset, sen vieras helposti näki. Mutta kumpaisetkin toistensa tähden hillitsivät tunteitaan, eivätkä sallineet niiden puhjeta oikein näkyviin; ja täydellinen iloisuus, luontainen tai tottumuksella saavutettu, oli kumpaisenkin alkuperäisenä tai toisena mielenlaatuna. Hetken kuluttua *Lamppu* taas uudella *kierrolla* sai lystilliset kasvonsa vieläkin paistavammiksi; ja Phoebe katsahti iloisilla silmillään, joiden ripsillä pieni vesihelmi kiilteli, vuoroin isään, nypläystyöhön ja vieraasen.

– Koska isäni on teille sanonut, – sanoi tyttö iloisesti, – että minä tunnen myötätuntoisuutta muiden ihmisten elämää kohtaan, vaikka he eivät minua tunnekaan – senhän virkoin teille itsekin – niin teidän myös pitää tietää mistä tämä tulee. Se on isäni ansio.

– Ei, ei suinkaan! – vastusti tämä.

– Älkää uskonto häntä, herra. Hänen ansionsa se on kuitenkin. Hän kertoo minulle kaikesta, mitä tuolla työtä tehdessään näkee. Ette uskoisi, kuinka paljon kerrottavaa hänelle joka päivä keräytyy. Hän tirkistää sisään vaunuihin ja kertoilee sitten minulle minkälaiset puvut heillä oli – tällä tavoin tunnen kaikki uudet muodot! Hän katsoo vaunuihin sisään ja kertoilee sitten minulle, minkälaisia kihlattuja pariskuntia hän näkee ja minkälaisia äsken naineita, jotka ovat häämatkallansa – tällä tavoin kaikki nekin asiat tunnen! Hän kokoilee minulle sanomalehtiä sekä kirjoja, jotka sattuvat hänen käsiinsä – tällä tavoin minulla on kyllin lukemista! Hän kertoo minulle sairaista ihmisistä, jotka menevät ulkomaille koettaakseen parantaa terveyttään – tällä tavoin senkin asian tunnen! Sanalla sanoen, niinkuin jo aluksi sanoin, hän kertoo minulle kaikki minkä vain näkee tai kuulee tuolla työtä tehdessään, ettekä voi uskoa kuinka paljon hän aina näkee sekä kuulee.

– Mitä sanomalehtien ja kirjojen kokoilemiseen tulee, kultaseni, – sanoi *Lamppu*, – on aivan selvää, ettei se ole minun ansiotani, koska en niitä itse hanki. Näette, herra, asia on tällainen. Konduktööri, hän sanoo minulle tällä lailla: *Lamppu*, hoi, missä te olette? Minä olen tämän sanomalehden säästänyt tyttärelle. Kuinka hän nyt voi? – Kantajamies taas sanoo minulle: – He, otapas, *Lamppu*! Tässä on pari kirjaa tyttärellesi. Voiko hän yhtä hyvin kuin ennenkin? – Ja täten kaikki on kaksin verroin tervetulleempaa, nähkääs, herra. Jos hänellä olisi tuhat puntaa rahaa arkussa, niin eipä ihmiset näin paljon pitäisi huolta hänestä. Mutta kun hän on tämmöisenä – se on, ymmärrättehän, lisäsi *Lamppu* jokseenkin kiireesti, – koska hänellä ei ole tuhatta puntaa arkussansa – he pitävät häntä alati mielessä. Ja mitä nuoriin pariskuntiin tulee, sekä kihlattuihin että jo naimisissa oleviin, niin onhan luonnollista, että tuon kotiin kaikki mahdolliset tiedot *heistä*, koska ei meidän tienoilla ole yhtään kummankaan lajista pariskuntaa, joka ei tulisi itsestään Phoebelle asiatansa kertomaan.

Tyttö nosti riemulla silmänsä vieraasen ja sanoi:

– Niin, herra, kyllä se on totta. Jos voisin astua ja mennä kirkkoon, niin en tiedä kuinka monta kertaa olisin saanut olla morsiuksittöinä. Mutta jos sitä olisin voinut tehdä, niin ehkä joku rakastunut tyttö olisi karsaasti katsonut minuun; näinpä ei mikään tyttö minuun karsaasti katso. Enkä tyynyni alta löytäisi puoltakaan vertaa niin usein hääkakun palasia kuin mitä nyt löydän. – Viimeiset sanat hän lisäsi pienellä huokauksella ja hymyili isälleen.

Nyt tuli pieni tyttö, isoin koululapsista, ja pianpa *Barbox Veljekset* näki tämän olevan talossa palvelijan virassa, jota hän nyt oli tullut toimittamaan, tuoden mukanaan saavin, mihin hän olisi voinut vaikka hukkoa, ynnä luudan, joka oli kolme kertaa hänen pituisensa. Vieras sentähden nousi ja jätti jäähyväiset, lisäten tulevansa toisten jälleen, jos Phoebe sallisi.

Hän oli mutissut tulevansa, jos hänen kävelyllään joskus niin sopisi. Näkyipä se hänelle kävelyllä erinomaisesti sopineen, sillä hän tuli jälleen yhden ainoan päivän kuluttua.

– Te taisitte, arvelen ma, luulla etten koskaan enää tulisi takaisin? – kysyi hän, lyötyänsä Phoebelle kättä ja käytyänsä vuoteen viereen istumaan.

– Miksi niin olisin luullut? – oli tytön kummeksivainen vastaus.

– Minä luulin varmaan, ettette uskoisi minua.

– Luulitteko te varmaan, herra? Onko teitä aina niin vähän uskottu?

– Kylläpä saatan täydellä todella sen sanoa. Mutta ehkä olen minäkin puolestani ollut liian epäluuloinen. Mutta se ei nyt kuulu tähän. Me viime kerralla puhuimme asemahuoneesta. Toispäiväisestä asti olen siellä monta tuntia viettänyt.

– Oletteko te nyt *Lähtevä Matkustaja*? – kysyi tyttö hymyillen.

– Epäilemättä *Lähtevä*. Vaan enpä vielä tiedä, *mihin* lähdän. Ette voi millään tavalla arvata, mitä minä matkustan pakoon. Virkanko sen? Minä matkustan syntymäpäivääni pakoon.

Tytön sormet lakkasivat liikkumasta ja hän katsahti vieraasen epäilevällä kummastuksella.

– Aivan niin, – sanoi *Barbox Veljekset*, joka istui tuolillaan hiukan levottomasti, – minä matkustan syntymäpäivääni pakoon. Minä olen mielestäni kirja, jota ei enää voi ymmärtää, koska

ensimmäiset luvut siitä ovat revityt pois ja pois viskatut. Lapsuuteni kului ilman lapsuuden iloja, nuoruuteni ilman nuoruuden suloisia nautintoja, – mitä voi toivoa näin kehnolta alulta? – Vieraan katse osui tytön silmiin, jotka katselivat häntä vilkahtamatta; siitpä hänen sydämeensä pujahti tunne, joka kuiskasi: Onko soveliaista tämän vuoteen vieressä puhua lapsuuden iloista ja nuoruuden suloisista nautinnoista? Hyi, hyi!

– Se on tautina minussa, – sanoi *Barbox Veljekset*, hilliten itseänsä ja nähtävällä vaikeudella koetellen niellä alas jotakin, – että aina, tästä asiasta puhuessani, joudun harhateille. En tiedä kuinka satuinkaan siitä puhumaan. Minä toivon sen tulleen siitä, että ennen muinoin kerran mielettömästi luotin eräasen naiseen, josta seurasi katkera pettymys. En tiedä. Nyt olen kokonaan harhateillä.

Tytön sormet ryhtyivät jälleen hiljaa ja hitaasti työhön. Katsoessaan häneen näki vieras, että Phoeben silmät mieltäväisesti seurasivat sormien liikuntoa.

– Minä matkustan syntymäpäivääni pakoon, – jatkoi *Barbox Veljekset* jälleen, – sentähden että se aina on ollut minulle synkkä päivä. Ensimmäinen syntymäpäiväni, jona saan olla joutilaana ja vapaana, tulee nyt viiden, kuuden viikon perästä, ja minä lähdin matkaan jättääkseni edellisten syntymäpäivieni paikan kauas taakseni ja koettaakseni musertaa sen päivän olemattomaksi – taikka kumminkin peittääkseni sen näkyvistäni sillä, että kasaan uusia kokemuksia ja tunteita sen päälle.

Kun vieras vaikenä, niin tyttö katsahti häneen, ja pudisti vain päätään osoitukseksi, ettei hän voinut asiaa ensinkään käsittää.

– Te, joka luonteeltanne olette niin onnellisen iloinen, ette voi tätä käsittää, – jatkoi vieras, uudistaen ennen käyttämiänsä sanoja, ikäänkuin niissä olisi joku puolustava voima. – Kyllä tiesin, ettette käsittäisi ja olenkin siitä iloinen. Mutta tällä matkustuksellani, – jolla aion kuluttaa loput päiväni, sillä olen luopunut kaikista vakinaisen kodin mietteistä – minä, niinkuin te isältänne kuulitte, pysähdyin tähän risteykseen. Sen monet haarat saattoivat minut kokonaan hämille mihin täältä eteenpäin menisin. Enkä ole sitä vieläkaan päättänyt, koska yhä epäröin, minkä noista monista teistä valitsisin. Mitä te luulette minun aikovan tehdä? Kuinka monta haararataa te voitte tästä ikkunasta nähdä?

Innokkaasti ulos katsoen vastasi tyttö: – Kuusi.

– Kuusi, – sanoi *Barbox Veljekset*, tarkastaen häntä yksitotisella hymyllä. – No hyvä! Sitten minä koko suuresta joukosta ensialuksi valitsen nämät kuusi ja aion vähitellen valita niistä yhden, – joka minulle lupaa enimmäin hauskuutta – ja kuljen sitten sitä.

– Mutta millä keinoin te, herra, saattekaan tietää mikä niistä lupaa enimmäin hauskuutta? – kysyi tyttö, katsellen jälleen näköalaa iloisiksi kirkastuneilla silmillään.

– Niin! – sanoi *Barbox Veljekset* ja hymyili taaskin yksitotisesti, vaikka hänen olikin jo paljon helpompi puhua. – Aivan niin. Tälläpä keinoin. Sillä siitä, mistä teidän isänne joka päivä voi kerätä niin paljon hyvää tarkoitustansa varten, voinen ehkä minäkin jotakin saada tarkoitusta varten, joka ei ole hyvä eikä paha. Matkustamattoman matkustajan pitää vielä tarkemmin tutustua Mugbyn risteykseen. Hän aikoo yhä edelleen käydä sitä katselemassa, kunnes hän kuhunkin näistä kuudesta rautatiehaarasta saa kiinnitetyksi muiston jostakin, jota hän sen alkupäässä on nähnyt, kuullut tai muuten onkeensa saanut. Ja sitten valitsen tieni näiden muistojen mukaan.

Tytty, joka jatkoi yhä sormillaan työtään, katsahti taas ulos ikkunasta, ikäänkuin tuo näköala olisi tarjonnut hänelle jotakin uutta, ja hän nauroi ikäänkuin tämä uusi asia olisi häntä suuresti huvittanut.

– Mutta minun ei pidä unohtaa, – sanoi *Barbox Veljekset*, – koska olen asiasta näin paljon puhunut, pyytää teiltä jotakin. Minä tarvitsen teidänkin apuani tähän hankkeeseeni. Minä tahtoisin kertoa teille, mitä näen noiden kuuden haararadan alkupäissä, joita te tässä makuultanne katselette, ja verrata teidän kanssanne näitä muistoja. Saanko? Sanotaan neljän silmän näkevän enemmän kuin kahden. Minä puolestani sanoisin sen luultavasti riippuvan itse silmistä. Mutta olenpa aivan varma siitä, vaikka olemmekin vasta tulleet tutuiksi, että teidän ja teidän isänne silmät ovat keksineet paljoa parempia asioita, Phoebe, kuin mitä minä ikänä olisin omilla silmilläni keksinyt.

Tyttö ojensi vieraalle oikean kätensä; hän oli aivan ihastuksissaan tästä tarjouksesta, ja kiitti hartaasti.

– Se on hyvä! – sanoi *Barbox Veljekset*. – Pitääpä minun, koska olen asian näin pitkälle puhunut, pyytää teiltä vieläkin jotakin. Tahdotteko panna silmänne umpeen vähäksi aikaa?

Tyttö teki niin, leikillisesti nauraen tälle kummalliselle pyynnölle.

– Pitäkää silmät ummessa, – sanoi *Barbox Veljekset*, astuen hiljaa ovelle ja jälleen palaten. – Luvatkaa, kunnianne kautta, ettette avaa silmiänne ennen kuin minä käsken.

– Lupaani, kunniani kautta!

– Hyvä. Saanko hetkeksi ottaa pois teidän nyplästyynne?

Yhä nauraen ja kummastuksissaan tyttö otti pois sormensa tyynyiltä ja antoi vieraan sen viedä.

– Sanokaa. Näittekö eilen höyry- ja savupilvet, jotka tuprusivat täältä katsoen kuudennella radalla kulkevasta pikajunasta?

– Jalavapuidenko ja kirkkotorninko takaa?

– Juuri siinä, – sanoi *Barbox Veljekset* luoden silmänsä sinnepäin.

– Näin. Minä katselin miten ne hajosivat ja katosivat.

– Näkyikö niissä jotakin tavatonta?

– Ei! – vastasi tyttö iloisesti.

– Se ei ollut mielistelevä vastaus minulle, – sillä minä olin siinä junassa. Minä kävin, – älkää avatko silmiänne, – tuossa suuressa tehdaskaupungissa hakemassa tätä teille. Se ei ole puoleksikaan niin suuri kuin nyplästyyni, ja se lepää keveästi ja huokeasti sen sijalla. Nämät pienet polkimet ovat ikään kuin pienen pianon polkimia, ja vasemmalla kädellä te liikutatte paljetta, joka puhalttaa tarpeellisen ilman sisään. Viekoitelkaa siitä suloisia säveliä, hyvä ystävä! Mutta nyt – te saatte avata silmänne – hyvästi!

Kainostelemaan tapaansa hän painoi oven kiinni jälkeensä ja näki vain sitä tehdessään, että tyttö ihastuneena puristi lahjan rintaansa vasten. Tämä näkö ilahdutti vieraan sydäntä ja samassa myös suretti. Sillä jos Phoeben nuoruus olisi saanut luonnollisella tavalla kukoistaa, niin hän olisi nyt voinut puristaa rintaansa vasten oman lapsensa ja kuunnella sen suloisia ääntä.

Barbox Veljekset ja Kumpp

Kiivaasti ja vakavasti *Matkustamaton Matkustaja* kohta huomispäivästä alkoi tutkia noiden kuuden rautatien alkupaikkoja. Hänen tutkimustensa tulokset, sellaisina kuin hän ne kertoi ja Phoebe sittemmin ne kirjoitti kauniilla käsialalla paperille, ovat kaikki paikallansa mainitut tässä todenmukaisessa muistojen kirjassa. Mutta kokoilemiseen kului paljoa enemmän aikaa kuin mitä nyt on kuluva niiden lukemiseen. Ja niinhän luultavasti on kaikkien luettavien laita, paitsi kun ne ovat tuota jälkeentuleville polville niin erinomaisen hyödyllistä lajia, jota verrattomat runoniekat, halveksien arkipäiväistä päänvaivausta, »viskaavat paperille joinakuina joutohetkinään».

On kuitenkin tunnustettava, ettei *Barbox Veljekset* yhtään kiirettä pitänyt. Hän oli koko sydämellään ryhtynyt hyvään työhönsä ja sentähden hän sai siitä iloa. Toinen ilo oli hänellä, ja sekin oli suuri, todellinen ilo, kun hän joskus istui Phoben luona kuunnellen, kuinka tämä sai yhä enemmän säveliä soittokoneestansa, sitä myöten kuin hänen luontaisesti herkkä korvansa ja aistinsa yhä parantelivat ensimmäisiä keksintöjä. Tästä ei ollut vieraalle ainoastaan iloa, vaan myös ajanviettoa; siten kului monta tuntia viikkojen kuluessa. Siitä seurasi, että tuo kammottu syntymäpäivä oli jo aivan lähellä ennenkuin hän sen enempää oli ehtinyt sitä murehtia.

Tämä syntymäpäivän läheneminen oli sitä tärkeämpi sen odottamattoman seikan vuoksi, että valittavaa tietä koskevissa neuvotteluissa (joihin herra *Lamppu* kaikessa kiiltävyydessään jonkun kerran oli ottanut osaa) ei ollut mitään hyötyä hänen tutkimuksistansa. Sillä vieras oli mieltynyt toiseen tiehen toisesta, toiseen taas toisesta syystä, eikä voinut minkään syyn nojalla valita yhtä tietä ennen muita. Viimeistä neuvottelua pidettäessä oli siis se puoli asiata aivan samalla kannalla kuin alussakin.

– Mutta, herra, – tiesi Phoebe, – meillähän on vasta viisi haararataa. Onko kuudes mykkä?

– Kuudesko? Ah! – sanoi *Barbox Veljekset* leukaansa hieroen. – Se on se tie, muistattehan, jota kuljin käydessäni teille hakemassa tuota pientä lahjaa. Se on *sen* juttu, Phoebe.

– Ettekö tahtoisi sitä tietä uudestaan kulkea, herra? – kysyi tyttö hitaasti.

– Miks'ei; onpahan se suuri valtatie.

– Minä soisin, että te sen valitsisitte, – arveli Phoebe kehoittavalla hymyllä, – tuon pienen lahjan tähden, joka aina on oleva minulle niin rakas. Minä soisin, että te sen valitsisitte, sillä se tie ei voi minulle koskaan enää olla samanarvoinen kuin muut. Minä soisin, että te sen valitsisitte muistoksi kaikesta hyvästä, jota minulle olette tehnyt, muistoksi siitä, että te olette saattanut minut niin paljoa onnellisemmaksi! Jos lähdette pois luotani sitä tietä myöten, jota kuljitte tuodaksenne minulle tätä kallista ystävyysosoitusta, – näin sanoen hän soitti vienon sävelen, – niin minä täältä ikkunasta katsellessani olen tunteva, että se varmaan johdattaa teidät onneen ja joskus jälleen tuopi teidät tänne takaisin.

– Niin teen, hyvä ystäväni, niin teenkin.

Matkustamaton Matkustaja siis viimein läksi matkustamaan, hän meni suureen tehdaskaupunkiin.

Hän oli viipynyt niin kauan aikaa Mugbyn risteyksellä, että hänen lähtiessään jo oli joulukuun 18:s päivä. – Aika olikin, – arveli hän itsekseen kun hän kävi vaunuun istumaan, – että todella läksin! Ainoasti yksi kirkas päivä on vielä minun ja sen päivän välillä, jota pakenen. Minä aion huomenna lähteä eteenpäin vuoristoon. Minä lähdän Walesiin.

Hän koetti kuvailla mielessään, kuinka hyvän vaikutuksen nuot uudet seudut ja tunteet tekisivät häneen, nuo sumuiset vuoret, paisuneet virrat, sateet, kylmä ilma, jylhä meren ranta ja huonot tiet. Vaan eivätpä ne kuvastuneet kuitenkaan hänen mielessään niin selvästi kuin hän olisi suonut. Tuntisiko tyttö parka, vaikka hänellä nyt olikin uusi huvituskeino, soitto, hiukan enemmän ikävää – juuri ensi hetkenä vain – kuin ennen? Katseliko tyttö näitä samoja höyry- ja savupilviä, joita hän itsekin näki, istuessaan vaunussa ja muistellessaan ystävänsä? Ilmestyiköhän

tytön kasvoihin surullinen varjo, kun nämät pilvet vihdoinkin katosivat ikkunan näkyvistä? Eikö tyttö, vakuuttaessaan että vieras hänelle oli tehnyt paljon hyvää, ollut tietämättään parantanut häntä vanhasta synkkämielisestä tavastansa valittua kohtaloansa? Eikö tyttö siten ollut osoittanut hänelle, että jokainen ihminen, jos hän vain tahtoo, voi olla hyvä parantaja, vaikka ei olisikaan mainio lääkäri? Nämät ja muut samallaiset ajatukset tunkeutuivat aina matkustajan ja Walesin matkan väliin. Hänen sydämeensä tunkeutui myös sellainen tyhjyys, joka jää jäljelle kun tulee eroitetuksi jostakin, johon on tuntenut mieltymystä tai kun on jättänyt hauskan toimen. Tämä hänelle aivan outo tunne teki hänet levottomaksi. Mugbystä lähdettyään oli hän myös jälleen tullut oman itsensä seuraan, joka ei suinkaan nyt tuntunut entistä hauskemmalta oltuaan äsken niin paljoa hauskemmassa seurassa.

Mutta kas, eipä tuo suuri tehdaskaupunki nyt enää voinutkaan olla kaukana. Junan ratina ja rätinä, johon yhtyi suuri joukko muita uusia ääniä, ei voinut ilmoittaa mitään vähempää kuin suurta asemahuonetta. Ei se ilmoittanutkaan mitään vähempää. Niinkuin ukkosen salamat välähtivät silmien sivuitse ja heti taas katosivat punatiiliset kartanoryhmät, korkeat, punatiiliset savupiiput, punatiiliset rautatiesillan kaaret, tulikiekkot, savupilvet, kanavalaaksot sekä kivihiilimäet, – ja sitten juna ajoi jyrysten pysäyspaikan katoksen alle.

Saatettuaan kirstunsa hyvään talteen eräasen ravintolaan, ja määrättyään ruoka-aikansa, läksi *Barbox Veljekset* kävelemään liikettä viliseville kaduille. Ja nyt hän salaisessa sydämessään tunsi, että Mugbyn risteys oli monien, monenlaisten haarojen yhtymispaikka, sekä näkyvien että näkymättömien, ja että se oli yhdistänyt hänet lukemattomiin sivuteihin. Sillä vähän aikaa sitten hän olisi astunut näitä katuja umpisilmin, omissa mietteissään; mutta nyt hänen silmänsä ja huomionsa kääntyivät näkemään uutta ulkomaailmaa. Kuinka kaikkien noiden puuhaavien ihmisten piti elää ja rakastaa ja viimein kuolla. Kuinka ihmeellistä oli muistaa noita erilaisia silmäin ja käten harjoituksia, noita hienoja erilaisuuksia heidän näkö- ja tuntevoimassaan, jotka jakoivat heidät erilaisiin työmielisiin, ja kuinka nämät lajit kuitenkin vaan olivat yhden kokonaisuuden osia, joka yhdisti heidän monenlaiset taitonsa ja voimansa, vaikkapa sen tarkoitus olisikin ollut ainoasti jonkun mitättömän tarve- tai koristuskalun valmiiksi saaminen. Kuinka hauska oli tietää, että tämä työmiesten keräytyminen yhdeksi joukoksi ja jokaisen eri taidon antaaminen yhden sivistystä edistävän tarkoituksensa palvelukseen ei suinkaan heitä halventanut, niinkuin muutamat ylpeät ihmiskunnan päiväkkorennot väittävät, vaan synnyttivät heissä oman ihmisarvon tunnon ja samassa kuitenkin nöyrän viisastumisen halun. Näkyihän edellinen asia selvästi heidän tarkoin punnitusta käytöksestään ja puheenlaadustaan, kun hän heiltä jotakin kysyi; ja jälkimäinen asia taas ilmeni yhtä selvästi seiniin kiinnitetyistä ilmoituksista, joissa ilmoitettiin heidän rakkaimpia harjoituksiansa ja huvituksiansa. Nämät arvelut sekä monet muut samanlaiset saattoivat hänen kävelynsä sangen merkilliseksi. – Minäkin olen vain pikkuinen jäsen suuressa kokonaisuudessa, – alkoi hän arvella; ja ollakseni itselleni sekä muille hyödyksi, jopa ollakseni onnellinen, minunkin pitää panna osani yhteiseen varastoon ja ottaa siitä se osa, joka on minulle tuleva.

Vaikka hän oli tullutkin tämänpäiväisen matkansa päähän illan suussa, käveli hän sitä muistamatta niin pitkälle ja avaralle ympäri kaupunkia, että lyhtymiehet jo sytyttivät lyhtyjään ja puotien ikkunat alkoivat loistaa täydessä valossaan. Tästä hän muisti, että hänen piti kääntyä kotiin päin. Mutta juuri kääntyessään hyvin pieni lapsen käsi tarttui hänen käteensä ja hyvin vieno ääni sanoi:

– Voi, kuule, minä olen eksyksissä!

Matkustaja katsahti alaspäin ja näki pienen kaunistukkaisten tytön.

– Niin, – kertoi tämä, todistaen sanansa nyökäyttämällä yksitotisesti päätään, – niin olen tosiaan.

Minä olen eksyksissä.

Suuresti hämmästyneenä matkustaja seisahtui, katsahti ympärilleen mistä apua saisi, vaan ei nähnyt ketään. Alhaalle kumartuen sanoi hän:

– Missä asut, lapsi?

– En tiedä, – oli vastaus, – minä olen eksyksissä.

– Mikä on nimesi?

– Polly.

– Mutta toinen nimesi?

Vastaus tuli kohta, vaan ei siitä voinut saada selvää.

Mukaillen ääntä, niinkuin se hänen korviinsa kuului, koetti matkustaja arvata: – Trivits?

– Ei, ei! – sanoi lapsi pudistaen päätään. – Ei sinnepäinkään!

– Sanopas uudestaan, pienokaiseni!

Turha vaiva. Nyt se kuului aivan toiselta.

Matkustaja taas arvasi: – Paddens?

– Ei, ei! – sanoi lapsi. – Ei sinnepäinkään!

– Vielä kerta, koetellaanpa vielä uudestaan, kultaseni!

Aivan toivoton yritys. Nyt nimi tuli nelitavuiseksi. – Ei suinkaan se ole Tappitarver? – sanoi *Barbox Veljekset*, hieroen pahoilla mielin otsaansa hatulla.

– Ei! Ei se niin ole, – vastasi lapsi huolettomasti.

Kun hän nyt taas koetti saada tuota onnetonta nimeä suustaan, yrittäen kaikin voimin ääntää selvästi, niin siitä tuli vähintään kahdeksan tavua.

– Taitaapa olla parasta, – virkkoi *Barbox Veljekset* toivottomasti alistuen, – että me lakkaamme yrittämästä.

– Mutta minä olen eksyksissä, – sanoi taas lapsi pistäen kätensä yhä syvemmälle matkustajan käteen, – ja sinä pidät huolta minusta, eikö niin?

Jos joku mies ikänä on ollut kahden vaiheilla, tuntien toiselta puolen sääliä ja toiselta puolen neuvotonta ällistystä, niin hän siinä tilassa oli. – Eksyksissä! – kertoi hän katsahtaen alas lapseen.
– *Minä*

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.